ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

1. června 2006 *

Ve spojených věcech C-442/03 P a C-471/03 P,

jejichž předmětem jsou dva kasační opravné prostředky na základě článku 56 statutu Soudního dvora, podané dne 17. října a 10. listopadu 2003,

P & O European Ferries (Vizcaya) SA, se sídlem v Bilbau (Španělsko), zastoupená J. Leverem, QC, J. Ellisonem, solicitor, a M. Pickford, barrister, ve spolupráci s E. Bourtzalasem a J. Folguerou Crespem, abogados,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka) ve věci C-442/03 P,

Diputación Foral de Vizcaya, zastoupená I. Sáenz-Cortabarríou Fernándezem a M. Moralesem Isasim, abogados,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka) ve věci C-471/03 P,

* Jednací jazyky: angličtina a španělština.

přičemž další účastnicí řízení je:

Komise Evropských společenství, zastoupená N. Khanem a J. Buendíou Sierrou, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalovaná v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Rosas, předseda senátu, J. Malenovský, J.-P. Puissochet (zpravodaj), S. von Bahr a A. Borg Barthet, soudci,

generální advokát: A. Tizzano,
vedoucí soudní kanceláře: L. Hewlett, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 22. září 2005,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 9. února 2006,

vydává tento

Rozsudek

1 Svými opravnými prostředky se P & O European Ferries (Vizcaya) SA, původně Ferries Golfo de Vizcaya SA (dále jen „P & O Ferries") a Diputación Foral de Vizcaya

(rada provincie Biskajska, dále jen „Diputación") domáhají zrušení rozsudku Soudu prvního stupně Evropských společenství ze dne 5. srpna 2003, P & O European Ferries (Vizcaya) a Diputación Foral de Vizcaya v. Komise (T-116/01 a T-118/01, Recueil, s. II-2957, dále jen „napadený rozsudek"), kterým Soud zamítl jejich žaloby směřující ke zrušení rozhodnutí Komise 2001/247/ES ze dne 29. listopadu 2000 o režimu podpory prováděném Španělskem ve prospěch námořní společnosti Ferries Golfo de Vizcaya (Úř. věst. 2001, L 89, s. 28, dále jen „napadené rozhodnutí").

Skutkový základ sporu a napadené rozhodnutí

2 Skutkový základ sporu byl vyložen napadeným rozsudkem následujícím způsobem:

„1 Dne 9. července 1992 Diputación [...] a ministerstvo obchodu a turismu baskické vlády na straně jedné a Ferries Golfo de Vizcaya, nyní P & O European Ferries (Vizcaya) [...] na straně druhé podepsaly dohodu (dále jen „původní dohoda") o zavedení služby trajektů mezi Bilbaem a Portsmouthem. Tato dohoda stanovila získání 26 000 cestovních poukázek stranami dohody k použití na námořní lince Bilbao-Portsmouth mezi březnem 1993 a březnem 1996. Nejvyšší finanční protiplnění, které mělo být zaplaceno P & O Ferries, bylo stanoveno na 911 800 000 španělských peset (ESP) a bylo dohodnuto, že cena za cestujícího bude pro roky 1993–1994 34 000 ESP, a s výhradou změny, 36 000 ESP pro roky 1994–1995 a 38 000 ESP pro roky 1995–1996. Původní dohoda nebyla Komisi oznámena.

2 Dopisem ze dne 21. září 1992 se společnost Bretagne Angleterre Irlande, která po několik let pod obchodním jménem ‚Britanny Ferries' provozuje námořní

linku mezi přístavy Plymouth ve Spojeném království a Santander ve Španělsku, obrátila na Komisi se stížností ohlašující významné dotace, které měly být poskytovány Diputación a baskickou vládou P & O Ferries.

3 Dopisem ze dne 30. listopadu 1992 Komise vyzvala španělskou vládu, aby jí poskytla všechny nezbytné informace týkající se dotčených podpor. Španělská vláda odpověděla dne 1. dubna 1993.

4 Komise dne 29. září 1993 rozhodla zahájit řízení stanovené v čl. 93 odst. 2 Smlouvy o ES (nyní čl. 88 odst. 2 ES). Měla za to, že původní dohoda nebyla běžnou obchodní transakcí, neboť se týkala získání předem určeného počtu cestovních poukázek na období tří let, dohodnutá cena byla vyšší než obchodní cena, cestovní poukázky byly zaplaceny i v případě neuskutečněných cest nebo cest přesměrovaných do jiných přístavů, dohoda obsahovala závazek vyrovnání všech ztrát v průběhu prvních tří let provozování nové služby, a prvek spojený s obchodním rizikem byl tedy pro P & O Ferries vyloučen. Komise měla vzhledem k informacím, které jí byly předány, za to, že finanční podpora poskytnutá P & O Ferries je státní podporou ve smyslu článku 92 Smlouvy o ES (nyní po změně článek 87 ES) a nesplňuje podmínky vyžadované pro to, aby mohla být prohlášena za slučitelnou se společným trhem.

5 Dopisem ze dne 13. října 1993 Komise oznámila výše uvedené rozhodnutí španělské vládě a vyzvala ji, aby potvrdila, že až do přijetí konečného rozhodnutí Komisí pozastaví veškeré platby z titulu dotčené podpory. Španělská vláda byla v tomto dopise rovněž vyzvána, aby předložila své připomínky a poskytla všechny informace nezbytné k posouzení této podpory.

6 Dopisem ze dne 10. listopadu 1993 baskická vláda Komisi oznámila pozastavení provádění původní dohody.

7 Rozhodnutí zahájit řízení týkající se podpory, kterou poskytnulo Španělské království P & O Ferries, bylo předmětem sdělení Komise zaslaného ostatním členským státům a zúčastněným stranám, které bylo zveřejněno v *Úředním věstníku Evropských společenství* (Úř. věst. 1994, C 70, s. 5).

8 V rámci správního řízení diskutovaly P & O Ferries a Komise o typu dohody, která by mohla být sjednána mezi stranami dohody. Tato jednání se týkala zejména návrhu změny původní dohody a návrhů nahrazení původní dohody novou dohodou.

9 Dopisem ze dne 27. března 1995 zaslaným úředníkovi Generálního ředitelství (GŘ) pro dopravu zodpovědnému za státní podpory v sektoru dopravy P & O Ferries Komisi oznámila novou dohodu (dále jen ‚nová dohoda'), která byla uzavřena dne 7. března 1995 mezi Diputación a P & O Ferries a která měla platit od roku 1995 do roku 1998. Z dopisu přiloženého k tomuto oznámení vyplývá, že Diputación měla získat úroky z částek, které byly poskytnuty P & O Ferries v rámci původní dohody.

10 Podle znění této nové dohody se Diputación zavázala získat pro období od ledna 1995 do prosince 1998 celkově 46 500 cestovních poukázek pro použití na námořní lince Bilbao-Portsmouth, provozované P & O Ferries. Nejvyšší finanční protiplnění, které mělo být zaplaceno veřejným orgánem bylo stanoveno na 985 500 000 ESP, z nichž 300 000 000 mělo být zaplaceno v roce 1995, 315 000 000 v roce 1996, 198 000 000 v roce 1997 a 172 500 000 v roce 1998. Dohodnutá cena za cestujícího činila 20 000 ESP pro rok 1995, 21 000 pro rok 1996, 22 000 pro rok 1997 a 23 000 pro rok 1998. Tyto ceny byly předmětem slevy zohledňující závazek dlouhodobě kupovat cestovní poukázky přijatý Diputación a byly vypočteny na základě referenční ceny 22 000 ESP, tedy

obchodní ceny zveřejněné pro rok 1994, navýšené o 5 % ročně, což činilo 23 300 ESP v roce 1995, 24 500 v roce 1996, 25 700 v roce 1997 a 26 985 v roce 1998.

11 Pátá doložka nové dohody stanoví:

‚[...] [Diputación] tímto potvrzuje, že byla přijata všechna nezbytná opatření, aby bylo vyhověno veškerým použitelným právním předpisům týkajícím se dohody a zvláště, aby dohoda neporušovala vnitrostátní právní předpisy, právní předpisy týkající se ochrany proti zásahům do hospodářské soutěže, ani článek 92 Římské smlouvy, a že byla přijata veškerá nezbytná opatření, aby bylo vyhověno čl. 93 odst. 3 Římské smlouvy.'

12 Dne 7. června 1995 přijala Komise rozhodnutí ukončující přezkumné řízení zahájené ohledně podpory ve prospěch P & O Ferries (dále jen ‚rozhodnutí ze dne 7. června 1995').

13 Rozhodnutí ze dne 7. června 1995 uvádělo, že nová dohoda přinesla několik významných změn, aby bylo vyhověno požadavkům Komise. Baskická vláda už nebyla stranou této dohody. Podle informací poskytnutých Komisi byl počet cestovních poukázek, které měla Diputación koupit, stanoven podle odhadů přijetí nabídky některými skupinami osob s nízkým příjmem a osobami, kterých se týkaly sociální a kulturní programy, včetně školních skupin, mládeže a starších osob. Cena cestovních poukázek byla nižší, než cena lístku uvedená v brožuře pro dotčené období, podle běžné praxe prémií z objemu ve prospěch velkoodběratelů a obchodních služeb. V rozhodnutí bylo rovněž uvedeno, že ostatní body původní dohody, ohledně kterých vyvstávaly otázky, byly z nové dohody odstraněny.

14 V rozhodnutí ze dne 7. června 1995 Komise rovněž konstatovala, že životaschopnost služby nabízené P & O Ferries byla prokázána obchodními výsledky, kterých dosáhla, a že posledně uvedená dokázala konsolidovat svou činnost, aniž by využila státní podpory. P & O Ferries podle nové dohody neměla žádné zvláštní právo v přístavu Bilbao a její přednost na nábřeží byla omezena na specifické hodiny odjezdu a příjezdu jejích lodí, což skutečně ostatním lodím umožňovalo využívat nábřeží v ostatním čase. Komise měla za to, že nová dohoda, jejímž cílem bylo zvýhodnit rezidenty, kteří využívali služby místní přepravy, se jevila být výrazem běžného a loajálního obchodního styku, pokud jde o stanovení cen za poskytované služby.

15 Komise tedy měla za to, že nová dohoda není státní podporou, a rozhodla ukončit řízení zahájené dne 29. září 1993.

16 Rozsudkem ze dne 28. ledna 1999, BAI v. Komise (T-14/96, Recueil, s. II-139 [...]), Soud zrušil rozhodnutí ze dne 7. června 1995 z důvodu, že Komise vycházela z nesprávného výkladu čl. 92 odst. 1 Smlouvy o ES, když došla k závěru, že nová dohoda nebyla státní podporou.

17 Komise se dne 26. května 1999 rozhodla zahájit řízení stanovené v čl. 88 odst. 2 ES, aby umožnila zúčastněným stranám podat připomínky ohledně stanoviska, které Komise zaujala ve světle rozsudku [výše uvedený rozsudek BAI v. Komise] (Úř. věst. 1999, C 233, s. 22). Informovala o tom Španělské království dopisem ze dne 16. června 1999. Obdržela připomínky některých zúčastněných stran a předala je španělským orgánům k podání připomínek. Tyto orgány uvedly své argumenty dopisem ze dne 21. října 1999 a ve dnech 8. února a 6. června 2000 uvedly další připomínky."

3 Napadený rozsudek uvedl napadené rozhodnutí následujícím způsobem:

„18 [Napadeným rozhodnutím] [...] Komise ukončila řízení podle čl. 88 odst. 2 ES tím, že prohlásila dotčenou podporu za neslučitelnou se společným trhem, a tím, že Španělskému království uložila, aby požadovalo její vrácení.

19 Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že svou koupí cestovních poukázek Diputación jednak hodlala dotovat cesty pro starší osoby s bydlištěm v Biskajsku v rámci programu prázdninových cest na míru nazvaného ‚Adineko', a jednak usnadnit přístup k přepravě osob a orgánů v Biskajsku, které potřebují pro cestování zvláštní podmínky (například místní orgány, sdružení, odborné školy a univerzity). Z toho rovněž vyplývá, že program Adineko byl vytvořen samostatnými baskickými orgány, aby od roku 1996 nahradil národní program dotovaných cest nazvaný ‚Inserso', jejž ročně využívalo přibližně 15 000 Biskajců (body 32 až 34, 48 a 51 odůvodnění rozhodnutí).

20 Ve svém posouzení podpory Komise podotýká, že celkové množství cestovních poukázek získaných Diputación nebylo stanoveno podle jejích skutečných potřeb. Oproti tomu, co jí Diputación vysvětlila, nebyl podle ní počet poukázek koupených u P & O Ferries odhadnut na základě číselných údajů programu Inserso. Konstatuje (bod 49 odůvodnění):

‚[Diputación se rozhodla získat 15 000 cestovních poukázek u [P & O Ferries] v roce 1995, zatímco se dosud účastnila programu Inserso, který měl v roce 1995 prospívat přibližně 15 000 osob v Biskajsku. Autonomní baskické orgány nevysvětlily, proč se potřeby v Biskajsku tohoto roku zdvojnásobily. Rovněž neuvedly, proč pouze 9 000 a 7 500 cestovních poukázek (namísto 15 000) bylo

rozděleno v rámci programu v roce 1997 a 1998. Když se [Diputación] rozhodla zavázat ke koupi tohoto počtu cestovních poukázek, nevěděla, že program Inserso bude nadále prospívat obyvatelům regionu [i když se Diputación přestala programu účastnit] a že její program nebude doveden do konce. Autonomní baskické orgány rovněž nevysvětlily, proč se počet získaných cestovních poukázek tolik lišil měsíc od měsíce (například v lednu 1995 bylo koupeno 750 poukázek, oproti 3 000 poukázkám koupeným v únoru téhož roku).'

21 Co se týče počtu přidělených poukázek, rozhodnutí konstatuje, že v rámci programu Adineko bylo přiděleno celkem 3 532 poukázek v letech 1996 až 1998 a že 12 520 cestovních poukázek bylo přiděleno v letech 1995 až 1998 v rámci programu, který měl usnadnit přístup osob a orgánů v Biskajsku k přepravě (body 50 a 51 odůvodnění).

22 Konečně Komise podotýká, že nová dohoda obsahuje několik ustanovení neobvyklých v obchodní dohodě týkající se koupě cestovních poukázek, přičemž například zmiňuje skutečnost, že dohoda upřesňuje týdenní a roční počet cest, které P & O Ferries musí zajistit, skutečnost, že bude nezbytný souhlas Diputación v případě, že by P & O Ferries chtěla změnit loď, která zajišťuje službu, a skutečnost, že dohoda stanoví přesné podmínky, jako je státní příslušnost členů posádky nebo původ zboží a služeb (bod 52 odůvodnění).

23 Komise došla (bod 53 odůvodnění) k následujícímu závěru:

‚[Nová dohoda] neodpovídala opravdovým požadavkům sociálního charakteru uvedeným autonomními baskickými orgány a není běžnou obchodní transakcí, avšak spíše podporou ve prospěch námořní společnosti. Skutečnost, že částky poskytnuté na základě [původní dohody] a [nové dohody] jsou velmi blízké,

pouze potvrzuje tento názor. Orgány vytvořily druhý program umožňující námořní společnosti zachovat úroveň slíbené podpory v roce 1992.'

24 Co se týče použitelnosti výjimek stanovených v čl. 87 odst. 2 a 3 ES, Komise má za to, že žádná z výjimek se v projednávaném případě nepoužije (body 56 až 73 odůvodnění).

25 Co se týče vrácení podpory, Komise odmítá argument, podle kterého je toto vrácení v rozporu s legitimním očekáváním Diputación a P & O Ferries. V tomto ohledu Komise uvádí a v plném rozsahu cituje body 51 až 54 odůvodnění rozsudku Soudního dvora ze dne 14. ledna 1997, Španělsko v. Komise (C-169/95, Recueil, s. I-135). Rovněž uvádí skutečnost, že rozhodnutí ze dne 7. června 1995 bylo včas zpochybněno a poté zrušeno Soudem, že rozhodnutí bylo vykonáno před tím, než Komise ohledně této podpory přijala konečné rozhodnutí, a že členský stát nikdy platně neučinil oznámení na základě čl. 88 odst. 3 ES (body 74 až 78 odůvodnění).

26 Podle článku 1 napadeného rozhodnutí:

'Státní podpora poskytnutá Španělskem ve prospěch [P & O Ferries] ve výši 985 500 000 španělských peset není slučitelná se společným trhem.'

27 Článek 2 napadeného rozhodnutí zní takto:

'1. Španělsko přijme všechna opatření, jež jsou nezbytná k navrácení podpory uvedené v článku 1, která byla příjemci poskytnuta protiprávně.

2. K navrácení podpory dojde okamžitě podle vnitrostátních procesních postupů, pokud umožňují okamžitý a účinný výkon napadeného rozhodnutí. Podpora, kterou je nutno vrátit, zahrnuje úroky za období ode dne, kdy příjemce mohl s protiprávní podporou nakládat, do dne, kdy ji skutečně vrátí. Úroky jsou vypočteny na základě referenční sazby používané pro výpočet ekvivalentu dotace podpor poskytnutých k regionálním účelům.' "

Řízení před Soudem a napadený rozsudek

4 Návrhy došlými kanceláři Soudu dne 25. a 31. května 2001 podaly P & O Ferries (věc T-116/01) a Diputación (věc T-118/01) žaloby směřující ke zrušení článku 2 napadeného rozhodnutí, respektive tohoto rozhodnutí v plném rozsahu. Ve věci T-118/01 bylo povoleno vedlejší účastenství P & O Ferries na podporu návrhových žádání Diputación. Ve věci T-116/01 bylo povoleno vedlejší účastenství Diputación na podporu návrhových žádání P & O Ferries.

5 Usnesením ze dne 20. ledna 2003 byly obě věci spojeny pro účely ústní části řízení a rozsudku.

6 Napadeným rozsudkem měl Soud za to, že nová dohoda v podstatě neovlivnila podporu zavedenou původní dohodou a že tyto dvě dohody byly jedinou podporou, o které bylo rozhodnuto a která byla poskytnuta v roce 1992 bez předchozího oznámení Komisi, čímž byl porušen čl. 88 odst. 3 ES.

7 Soud z toho zejména vyvodil, že Komise neměla povinnost prokázat v takovém případě skutečný účinek této podpory na hospodářskou soutěž a na obchod mezi členskými státy a že mohla právem vyžadovat vrácení takové podpory, aniž by tomu bránila zásada ochrany legitimního očekávání. Měla rovněž za to, že nedostatek

oznámení sporné podpory Komisi bránil tomu, aby se španělské orgány v projednávaném případě dovolávaly pravidla lhůty vycházející z rozsudku Soudního dvora ze dne 11. prosince 1973, Lorenz (120/73, Recueil, s. 1471). Soud rovněž uvedl, že vzhledem k tomu, že uvedená podpora byla poskytnuta bez oznámení Komisi, Komise neměla povinnost odůvodnit své rozhodnutí o nařízení jejího vrácení.

8 Soud měl krom toho za to, že právní moc, která se váže k výše uvedenému rozsudku BAI v. Komise, nebrání přezkumu žalobních důvodů předložených P & O Ferries a Diputación, vycházejících zejména ze skutečnosti, že nová dohoda nemohla být kvalifikována jako státní podpora ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES a že tyto žalobní důvody nebyly opodstatněné.

9 Konečně Soud odmítl ostatní žalobní důvody. Měl zejména za to, že Komise správně dospěla k závěru, že sporná pomoc nebyla poskytnuta individuálním spotřebitelům bez diskriminace na základě původu výrobků, a že tedy podmínky uvedené v čl. 87 odst. 2 písm. a) ES nebyly splněny.

10 Soud tedy žaloby zamítl a uložil P & O Ferries a Diputación, že ponesou vlastní náklady řízení, jakož i náklady řízení vynaložené Komisí.

Řízení před Soudním dvorem a návrhová žádání účastnic řízení

11 P & O Ferries navrhuje, aby Soudní dvůr:

— zrušil napadený rozsudek a vrátil věc Soudu, aby rozhodl o legalitě článku 2 napadeného rozhodnutí, kterým Komise nařídila vrácení pomoci;

— uložil Komisi náhradu nákladů řízení o kasačním opravném prostředku.

12 Diputación navrhuje, aby Soudní dvůr:

— zrušil napadený rozsudek;

— pokud to stav sporu umožní, sám ve sporu rozhodl a zrušil napadené rozhodnutí nebo podpůrně zrušil článek 2 uvedeného rozhodnutí;

— podpůrně vrátil věc Soudu;

— uložil Komisi náhradu nákladů řízení v prvním stupni a nákladů řízení o kasačním opravném prostředku.

13 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

— prohlásil kasační opravný prostředek Diputación za nepřípustný nebo jej podpůrně zamítl jako neopodstatněný;

— zamítl kasační opravný prostředek P & O Ferries;

— uložil P & O Ferries a Diputación náhradu nákladů řízení.

14 Usnesením ze dne 27. července 2005 předseda třetího senátu v souladu s článkem 43 jednacího řádu rozhodl o spojení projednávaných věcí pro účely ústní části řízení a rozsudku.

Ke kasačním opravným prostředkům

15 Ve věci C-442/03 P předkládá P & O Ferries sedm důvodů kasačního opravného prostředku.

16 Ve věci C-471/03 P předkládá Diputación devět důvodů kasačního opravného prostředku. Komise vůči tomuto kasačnímu opravnému prostředku vznesla námitku nepřípustnosti.

17 Pro účely přezkumu projednávaných kasačních opravných prostředků je třeba analyzovat:

— otázku přípustnosti kasačního opravného prostředku Diputación;

— důvody opravných prostředků týkající se kvalifikace částek zaplacených P & O Ferries jako státních podpor;

— důvody opravných prostředků vycházející ze skutečnosti, že Soud údajně nesprávně shledal, že sporná podpora nebyla Komisi legálně oznámena;

— důvody opravných prostředků týkající se důsledků, které Soud vyvodil z neexistence oznámení, a

— důvod opravných prostředků vycházející ze skutečnosti, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení tím, že shledal, že uvedená podpora nebyla slučitelná se Smlouvou o ES.

K přípustnosti kasačního opravného prostředku Diputación

Argumentace účastnic řízení

18 Komise tvrdí, že kasační opravný prostředek byl podán pozdě, a že je tedy nepřípustný. Diputación sice dne 1. září potvrdila přijetí napadeného rozsudku vydaného dne 5. srpna 2003, což by umožňovalo se domnívat, že kasační opravný prostředek byl podán ve stanovené lhůtě. Několik skutečností nicméně prokazuje, že tím, že Diputación potvrdila přijetí tohoto rozsudku tak pozdě, významně zanedbala řádnou péči nebo dokonce uměle prodloužila lhůtu, kterou měla k dispozici pro přípravu svého kasačního opravného prostředku. Byl porušen požadavek zachování přiměřené lhůty, který může být vyvozen z čl. 100 odst. 2 a čl. 79 odst. 2 jednacího řádu Soudu. Účastnice řízení byly totiž dopisem ze dne 7. července 2003 kanceláří Soudu informovány o dni vyhlášení napadeného rozsudku. Komise potvrdila přijetí tohoto rozsudku dne 12. srpna 2003, P & O Ferries jej potvrdila 13. srpna 2003. Tisková zpráva zveřejněná dne 5. srpna 2003 Diputación, uvádějící, že podá kasační opravný prostředek proti rozsudku, kterým se její žaloba zamítá, prokazuje, že žalobkyně o tomto rozsudku věděla již před 1. zářím 2003.

19 Podle Diputación není ohledně přípustnosti kasačního opravného prostředku pochyb. Napadený rozsudek byl doručen za podmínek stanovených v čl. 100 odst. 1

jednacího řádu Soudu a lhůta pro podání kasačního opravného prostředku, plynoucí od 1. září 2003, byla zachována. Článek 100 odst. 2 a čl. 79 odst. 2 uvedeného řádu, na které se Komise odvolává, nejsou použitelné na doručování rozsudků, a nejsou tedy relevantní. V každém případě nebylo prokázáno, že by poradci žalobkyně byli vyrozuměni telefaxem o zaslání opisu napadeného rozsudku tak, aby se tyto články v projednávaném případě použily. Krom toho lhůta pro podání kasačního opravného prostředku nemůže plynout ode dne, ke kterému se účastníci řízení o rozsudku, který zpochybňují, dozví. Pokud by tomu tak bylo, tato lhůta by plynula ode dne vyhlášení rozsudků Soudu, jelikož rozsudky jsou k dispozici na internetu už od tohoto dne, což by nebylo v souladu s ustanoveními článku 100 jednacího řádu Soudu ve spojení s čl. 101 odst. 1 písm. a) tohoto řádu. Konečně žalobkyně podotýká, že období, během kterého měla podle Komise podat svůj kasační opravný prostředek, bylo obdobím ročních prázdnin jejích poradců, které odpovídá soudním prázdninám.

20 Ve své duplice Komise rozvádí svoji argumentaci týkající se pozdního podání kasačního opravného prostředku. Vzhledem k tomu, že si Diputación nezvolila adresu pro účely doručování v Lucemburku, měl být napadený rozsudek doručen na základě čl. 100 odst. 1 jednacího řádu Soudu doporučeně s doručenkou. Diputación krom toho uznala, že dne 5. srpna 2003 se o napadeném rozsudku dozvěděla na internetové stránce Soudního dvora a byla takto upozorněna na doručení tohoto rozsudku „technickým prostředkem komunikace" v souladu s čl. 100 odst. 2 téhož řádu. Domněnka doručení desátého dne po podání zásilky na lucemburské poště stanovená v uvedeném čl. 100 odst. 2 druhém pododstavci je tedy použitelná. Tato domněnka může být na základě téhož ustanovení zpochybněna pouze prostřednictvím doručenky osvědčující dřívější přijetí, než je předpokládané datum. Skutečnost, že Diputación potvrdila přijetí zásilky dne 1. září 2003, tedy neumožňuje tuto domněnku zpochybnit. Tento výklad jednacího řádu Soudu byl připuštěn Soudním dvorem (usnesení ze dne 19. února 2004, Forum des Migrants v. Komise, C-369/03 P, Recueil, s. I-1981, body 10 a 11). Vzhledem k tomu, že je tedy třeba mít za to, že žalobkyni byl napadený rozsudek doručen nejpozději dne 17. srpna 2003, a vzhledem k tomu, že lhůta pro podání kasačního opravného prostředku uplynula dne 27. října 2003, projednávaný kasační opravný prostředek podaný dne 10. listopadu 2003 je nepřípustný.

Závěry Soudního dvora

21 Na základě čl. 44 odst. 2 třetího pododstavce jednacího řádu Soudu, pokud žaloba neobsahuje adresu pro doručování v místě sídla Soudu, což je možnost stanovená v čl. 44 odst. 2 prvním pododstavci tohoto řádu, a pokud advokát nebo zmocněnec žalobkyně nesouhlasil s doručováním telefaxem nebo jiným technickým prostředkem komunikace, což je možnost stanovená v čl. 44 odst. 2 druhém pododstavci uvedeného řádu, jsou všechny doručované písemnosti pro účely řízení pro dotyčného účastníka řízení zasílány doporučenou poštovní zásilkou, přičemž odchylně od čl. 100 odst. 1 se za řádné doručení považuje předání doporučené zásilky poště v místě sídla Soudu.

22 V projednávaném sporu je nesporné, že Diputación si nezvolila adresu pro účely doručování v místě sídla Soudu. Nevyužila tedy možnosti stanovené ve výše uvedeném čl. 44 odst. 2 prvním pododstavci. Naopak na první straně své žaloby podané Soudu uvedla, že její advokáti v souladu s čl. 44 odst. 2 druhým pododstavcem jednacího řádu Soudu souhlasili s doručováním telefaxem. Článek 44 odst. 2 třetí pododstavec uvedeného řádu se tedy nepoužije (viz v tomto smyslu usnesení ze dne 29. října 2004, Ripa di Meana v. Parlament, C-360/02 P, Sb. rozh. s. I-10339, bod 21).

23 Za těchto podmínek mohou způsoby doručování napadeného rozsudku v projednávaném případě vyplývat pouze z čl. 100 odst. 2 druhého pododstavce téhož řádu, na základě kterého jsou rozsudky a usnesení Soudu doručovány, neuvedl-li příjemce adresu pro doručování, na jeho adresu doporučenou poštovní zásilkou s doručenkou, zasláním ověřeného opisu příslušného rozsudku nebo usnesení doporučeně s doručenkou nebo jeho předáním proti potvrzení o převzetí (viz v tomto smyslu výše uvedené usnesení Ripa di Meana v. Parlament, bod 22). Podle téhož ustanovení se doporučená poštovní zásilka považuje za doručenou příjemci desátý den po podání této zásilky na poště v místě sídla Soudu.

24 Výše uvedený čl. 100 odst. 2 druhý pododstavec však upřesňuje, že příjemce je o tomto zaslání „vyrozuměn" „telefaxem nebo jiným prostředkem komunikace". Z tohoto znění vyplývá, že toto vyrozumění je formální náležitostí, jejíž provedení náleží pouze službě pověřené doručováním rozsudků nebo usnesení, tedy kanceláři Soudu.

25 Krom toho uvedené ustanovení stanoví, že pravidlo, podle kterého se považuje doporučená poštovní zásilka za doručenou příjemci desátý den po podání této zásilky na poště, není použitelné, pokud zejména příjemce uvědomí vedoucího soudní kanceláře ve lhůtě tří týdnů od oznámení telefaxem nebo jiným technickým prostředkem komunikace, že zásilku neobdržel. Vyrozumění příjemce telefaxem nebo jiným technickým prostředkem komunikace je tedy podstatnou právní náležitostí, která zajišťuje, aby bylo doručení řádné. Pokud by totiž soudní kancelář neuvědomila příjemce za takto vyžadovaných podmínek, posledně uvedený by nemohl zpochybnit předpokládané datum zaslání poštou, a ustanovení, které tuto možnost příjemci přiznává, by bylo zbaveno účinku.

26 Z těchto úvah vyplývá, že při neexistenci takového vyrozumění příjemce kanceláří Soudu nemohou být příslušný rozsudek nebo usnesení považovány za doručené příjemci desátý den po podání této zásilky na poště v Lucemburku. V takovém případě je dnem doručení tohoto rozsudku nebo tohoto usnesení, od kterého plyne lhůta pro podání kasačního opravného prostředku, den, kdy příjemce potvrdil přijetí buď doporučené poštovní zásilky, která mu byla zaslána, nebo předání proti potvrzení o převzetí příslušného rozsudku nebo usnesení.

27 V projednávaném případě je jednak nesporné, že kancelář Soudu Diputación nevyrozuměla telefaxem nebo jiným technickým prostředkem komunikace, že napadený rozsudek jí bude doručen doporučenou poštovní zásilkou, a že tedy tato zásilka bude považována za doručenou příjemci desátý den po podání této zásilky na lucemburské poště. Zveřejnění tiskové zprávy na stránce Diputación v den vyhlášení napadeného rozsudku sice naznačuje, že se Diputación o napadeném rozsudku mohla dozvědět, pravděpodobně díky internetové stránce Soudního dvora. Tato

okolnost však nemůže prokazovat, v rozporu s tím, co tvrdí Komise, že Diputación byla o doručení tohoto rozsudku „vyrozuměna" způsobem stanoveným v čl. 100 odst. 2 druhém pododstavci jednacího řádu Soudu. Komise se stejně tak nemůže dovolávat výkladu uvedeného jednacího řádu Soudním dvorem ve výše uvedeném usnesení Forum des Migrants v. Komise, ve kterém se Soudní dvůr omezil na použití čl. 44 odst. 2 třetího pododstavce tohoto řádu, ustanovení, které, jak bylo řečeno, není v projednávané věci relevantní.

28 Diputación krom toho tvrdila, aniž by jí bylo oponováno, že potvrdila přijetí napadeného rozsudku dne 1. září 2003. Od tohoto dne měla k dispozici pro podání kasačního opravného prostředku lhůtu dvou měsíců, prodlouženou o jednotnou lhůtu deseti dnů z důvodu vzdálenosti, stanovenou v čl. 81 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora. Lhůta pro podání kasačního opravného prostředku plynula tedy až do 10. listopadu 2003. Kasační opravný prostředek byl přitom podán k tomuto dni, a nebyl tedy podán opožděně.

29 Z předcházejícího vyplývá, že námitka nepřípustnosti vznesená Komisí musí být zamítnuta.

K důvodům kasačního opravného prostředku týkajícím se kvalifikace částek zaplacených P & O Ferries jako státních podpor

Argumentace účastnic řízení

30 Tyto důvody jsou uvedeny Diputación na podporu návrhových žádání jejího kasačního opravného prostředku ve věci C-471/03 P.

31 Prvním až třetím důvodem svého kasačního opravného prostředku Diputación uplatňuje nesprávná právní posouzení provedená Soudem tím, že měl za to, že částky zaplacené P & O Ferries mohly být platně kvalifikovány Komisí jako státní podpory.

32 První důvod kasačního opravného prostředku vychází ze skutečnosti, že se Soud údajně dopustil nesprávného právního posouzení tím, že pro posouzení, zda se Diputación chovala jako soukromý investor jednající za běžných podmínek tržního hospodářství, zohlednil kritérium týkající se nezbytnosti zásahu veřejných orgánů.

33 Toto kritérium založené na subjektivním přezkumu cílů veřejného zásahu jednak není v souladu s judikaturou (viz zejména rozsudek ze dne 12. října 2000, Španělsko v. Komise, C-480/98, Recueil, s. I-8717, bod 16). Jediné kritérium, ze kterého měl Soud v souladu s judikaturou Soudního dvora vycházet, je to, které vychází ze srovnání mezi jednáním dotčeného veřejného subjektu a jednáním soukromého investora, při zohlednění ekonomické analýzy jednání tohoto veřejného subjektu, odkazem na objektivní a ověřitelné skutečnosti (viz zejména rozsudek ze dne 3. července 2003, Chronopost a další v. Ufex a další, C-83/01 P, C-93/01 P a C-94/01 P, Recueil, s. I-6993). Pokud se přitom jako v projednávaném případě jedná o nákup služeb, nelze hovořit o podpoře, jestliže se transakce uskuteční za běžných podmínek tržní ceny. Nová dohoda byla v tomto srovnatelná se smlouvami obecně uzavíranými mezi námořními společnostmi a jejich obchodními partnery.

34 Použitím takového subjektivního kritéria Soudem bylo krom toho porušeno pravidlo, na jehož základě se posouzení ekonomické racionality jednání státu musí uskutečnit v kontextu období, během kterého byla přijata sporná opatření (rozsudek ze dne 16. května 2002, Francie v. Komise, C-482/99, Recueil, s. I-4397, bod 71). Pro posouzení „skutečné a účinné" potřeby Diputación nakoupit sporné cestovní poukázky Soud nesprávně vycházel z pozdější situace. Stejně tak v bodě 118 napadeného rozsudku není relevantní argument Soudu, podle kterého se nezbytnost prokázat existenci této potřeby nabízela tím spíš při neexistenci zadávacího řízení.

35 Pokud by bylo připuštěno kritérium vycházející z nezbytnosti zásahu veřejného zásahu, vyplývalo by z toho nepřijatelné nerovné zacházení mezi veřejnými subjekty a soukromými subjekty, jakož i zásah do zásad právní jistoty a legitimního očekávání. Pokud by veřejný zásah byl považován *a posteriori* za nikoliv nezbytný, dotčený soukromý poskytovatel služeb by byl vystaven povinnosti vrátit získané částky, i kdyby posledně uvedené odpovídaly běžným tržním podmínkám, a to během dlouhého období, s ohledem na promlčecí lhůtu stanovenou na deset let v článku 15 nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 88 Smlouvy o ES (Úř. věst. L 83, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 339). Toto kritérium by mohlo vést k obecné povinnosti oznamování všech záměrů veřejných zásahů, aby Komise mohla rozhodnout o jejich odůvodněné povaze.

36 Druhý důvod kasačního opravného prostředku vychází ze skutečnosti, že Soud nesprávně použil článek 87 ES tím, že v bodě 137 napadeného rozsudku vyvodil existenci státní podpory z neexistence nutnosti nákupu cestovních poukázek v projednávaném případě. Nutnost koupě těchto poukázek byla před Soudem prokázána. Skutečnost, že byly poukázky použity, prokazuje existenci této potřeby. Částky zaplacené za použité poukázky tedy neměly být kvalifikovány jako státní podpory. Pokud jde o částky zaplacené za dosud nepoužité poukázky, Soud neměl ani je v bodě 134 napadeného rozsudku kvalifikovat jako státní podpory. Z nové dohody totiž vyplývá, že poukázky mohly být použity dokonce i po roce 1998. Částky zaplacené za veškeré poukázky tedy odpovídají plněním užitečným pro veřejný orgán, který je financoval, přičemž P & O Ferries zůstala dlužníkem těchto plnění vůči Diputación. Zahájení přezkumného řízení po vydání výše uvedeného rozsudku BAI v. Komise vedlo k zastavení používání poukázek v témže období, opatřením předběžné opatrnosti v očekávání konečného rozhodnutí Komise. Soud tedy nesprávně odmítl zohlednit tento důkaz, aby došel v bodě 121 napadeného rozsudku k závěru, že nová dohoda nebyla uzavřena pro uspokojení „skutečných potřeb". Pokud jde o úvahy spočívající v počtu použitých poukázek, ve zvolených destinacích, klimatických podmínkách, uvedených v bodech 128 až 130 napadeného rozsudku, jsou zjevně nesprávné, neboť Soud nesprávně posoudil důkazy, které mu byly předloženy.

37 Třetí důvod kasačního opravného prostředku vychází ze skutečnosti, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení tím, že měl za to, že Komise mohla legálně kvalifikovat všechny zaplacené částky, včetně částek odpovídajících použitým poukázkám, jako státní podpory. Komise měla uskutečnit ekonomickou analýzu, kterou bylo třeba provést, a dojít k závěru, že částky zaplacené na úrovni tržní ceny za poskytnutou službu nemohly být považovány za hospodářské zvýhodnění, a nebyly tedy státními podporami.

Závěry Soudního dvora

38 Před rozborem žalobního důvodu vycházejícího z porušení čl. 87 odst. 1 ES týkajícího se kvalifikace dotčených opatření jako státních podpor, důvodu rozděleného do tří částí, Soud přezkoumal námitku nepřípustnosti vznesenou vůči tomuto důvodu Komisí. Podle posledně uvedené tento důvod zpochybňoval právní moc pojící se k výše uvedenému rozsudku BAI v. Komise, a nemohl tedy být přezkoumán.

39 Soud prohlásil uvedený žalobní důvod za přípustný. Aby dospěl k tomuto řešení, měl v bodě 77 napadeného rozsudku za to, že právní moc pojící se k rozsudku může bránit přípustnosti žaloby, pokud se předchozí žaloba, ve které byl vydán dotčený rozsudek, týkala stejných účastníků řízení, téhož předmětu a byla založena na stejném důvodu. Dále v bodech 79 a 80 napadeného rozsudku uvedl, že žaloba Diputación podaná proti jinému aktu, než je ten, ohledně kterého byl vydán výše uvedený rozsudek BAI v. Komise, neměla stejný předmět jako žaloba podaná ve věci, ve které byl vydán tento rozsudek a netýkala se stejných účastníků řízení.

40 Tím, že Soud rozhodl tímto způsobem, nerespektoval právní moc, která se pojí k výše uvedenému rozsudku BAI v. Komise.

41 Oproti tomu, co Soud shledal, výše uvedený rozsudek BAI v. Komise neměl pouze relativní právní moc, která bránila podání nových žalob o stejném předmětu, týkajících se stejných účastníků řízení a založených na stejném důvodu. Tento rozsudek nabyl absolutní právní moci a bránil tomu, aby právní otázky, které vyřešil, byly opětovně předloženy Soudu a jím zkoumány.

42 Výše uvedeným rozsudkem BAI v. Komise totiž Soud rozhodl o zrušení rozhodnutí ze dne 7. června 1995, kterým měla Komise za to, že nová dohoda není státní podporou, a rozhodla tedy ukončit přezkumné řízení, které bylo zahájeno vůči podporám poskytovaným Ferries Golfo de Vizcaya.

43 Toto zrušení přitom retroaktivně zrušilo rozhodnutí ze dne 7. června 1995 vůči všem procesním subjektům. Takový rozsudek o zrušení má tedy účinek *erga omnes*, který mu propůjčuje absolutní právní moc (viz zejména rozsudky ze dne 21. prosince 1954, Francie v. Vysoký úřad, 1/54, Recueil, s. 7, 34; Itálie v. Vysoký úřad, 2/54, Recueil, s. 73, 104; ze dne 11. února 1955, Assider v. Vysoký úřad, 3/54, Recueil, s. 123, a ze dne 14. září 1999, Komise v. AssiDomän Kraft Products a další, C-310/97 P, Recueil, s. I-5363, bod 54).

44 Tato právní moc se nepojí pouze s výrokem výše uvedeného rozsudku BAI v. Komise. Váže se i k odůvodnění tohoto rozsudku, které je nezbytnou oporou jeho výroku a je od něj neoddělitelné (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 26. dubna 1988, Asteris a další v. Komise, 97/86, 193/86, 99/86 a 215/86, Recueil, s. 2181, bod 27, a výše uvedený rozsudek Komise v. AssiDomän Kraft Products a další, bod 54).

45 Krom toho otázka týkající se absolutní právní moci je nepominutelnou podmínkou řízení, a musí tedy být soudem zkoumána bez návrhu.

46 V projednávaném případě Soud za účelem zrušení rozhodnutí ze dne 7. června 1995 vycházel zejména v bodě 80 výše uvedeného rozsudku BAI v. Komise ze závěru, podle kterého nová dohoda „není běžnou obchodní transakcí" a v bodě 81 uvedeného rozsudku ze skutečnosti, že „cíle kulturní a sociální povahy případně sledované španělskými orgány nehrají pro kvalifikaci [nové dohody] žádnou úlohu vzhledem k čl. 92 odst. 1 Smlouvy [nyní po změně čl. 87 odst. 1 ES]". Soud měl konečně v bodě 82 téhož rozsudku za to, že „posouzení Komise, podle kterého [nová dohoda] není státní podporou, se zakládá na nesprávném výkladu čl. 92 odst. 1 Smlouvy" a že „rozhodnutí ukončit přezkumné řízení, které bylo zahájeno vůči podporám poskytnutým Ferries Golfo de Vizcaya, je tedy stiženo porušením tohoto ustanovení a musí být zrušeno".

47 Proti výše uvedenému rozsudku BAI v. Komise nebyl podán kasační opravný prostředek a jeho výrok, stejně jako výše uvedené odůvodnění, které je jeho nezbytnou oporou, se staly konečnými.

48 Z odůvodnění tohoto rozsudku jasně vyplývá, že Komise měla sporné podpory kvalifikovat jako státní podpory ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES a v návaznosti na toto zrušení opětovně zahájit přezkumné řízení, jež se jich týká.

49 Komise rozsudku vyhověla, jak jí bylo uloženo, opětovným zahájením přezkumného řízení ohledně slučitelnosti sporných podpor se Smlouvou. Napadeným rozhodnutím Komise jednak potvrdila kvalifikaci jako státní podpory, kterou Soud uznal ve výše uvedeném rozsudku BAI v. Komise, a jednak měla za to, že sporné pomoci nebyly slučitelné se Smlouvou. Komise tedy rozhodla ohledně stejných opatření, jako byla ta, jejichž kvalifikace jako státních podpor vyplývala z výše uvedeného rozsudku BAI v. Komise.

50 Za těchto podmínek Soud, když mu byla podána žaloba Diputación proti napadenému rozhodnutí, nemohl znovu zkoumat žalobní důvody vycházející ze skutečnosti, že sporné podpory nebyly státními podporami, aniž by porušil dosah výše uvedeného rozsudku BAI v. Komise. Tím, že takto rozhodl, Soud porušil absolutní právní moc svého předchozího rozsudku.

51 Napadený rozsudek je tedy stižen nesprávným právním posouzením v té části, kde zkoumá žalobní důvod vycházející z porušení čl. 87 odst. 1 ES, který se ve svých třech částech týkal zpochybnění kvalifikace sporných podpor jako státní podpory. Důsledkem tohoto nesprávného právního posouzení však není zpochybnění výroku napadeného rozsudku.

52 Z předchozích úvah vyplývá, že první tři důvody kasačního opravného prostředku Diputación nemohou být s ohledem na právní moc pojící se k výše uvedenému rozsudku BAI v. Komise Soudním dvorem zkoumány. Tyto důvody jsou neúčinné a musí být odmítnuty.

K důvodům kasačního opravného prostředku vycházejícím ze skutečnosti, že Soud měl nesprávně za to, že sporná pomoc nebyla podle právních předpisů oznámena Komisi

53 Soud, předtím než zkoumal žalobní důvody žaloby, měl za nezbytné zkoumat, zda podpora, která je předmětem napadeného rozhodnutí, byla poskytnuta v souladu s postupem stanoveným v čl. 88 odst. 3 ES, a zda se tedy jedná o legální podporu.

54 Soud došel k závěru, že tato podpora byla protiprávní, přičemž vycházel ze dvou sérií úvah, z nichž jedna se týkala dosahu nové dohody a druhá nedostatku oznámení této dohody.

55 Soud měl jednak za to, že sporná podpora byla poskytnuta v roce 1992 bez předchozího oznámení Komisi a že nová dohoda neovlivnila její podstatu. V bodě 58 napadeného rozsudku tak uvedl, že „z napadeného rozhodnutí jasně vyplývá a je potvrzeno vysvětleními poskytnutými účastnicemi řízení v rámci tohoto řízení, že původní dohoda a nová dohoda jsou jedinou podporou, o které bylo rozhodnuto a která byla poskytnuta v roce 1992 v rámci uzavření původní dohody, aniž by byla předem oznámena Komisi". Soud měl dále v bodech 59 až 60 napadeného rozhodnutí za to, že „nová dohoda je pouhou změnou původní dohody", že byla „vypracována za účelem nahrazení původní dohody" a že změny původní dohody, vyplývající z nové dohody, „podstatně neovlivňují podporu, tak jak byla zavedena původní dohodou". V bodě 74 uvedeného rozsudku Soud upřesnil, že „řízení zahájené dne 29. září 1993 a ukončené rozhodnutím ze dne 7. června 1995 se týkalo výhradně původní dohody".

56 Krom toho měl Soud za to, že nová dohoda nebyla náležitě oznámena Komisi zejména z důvodu, že dopis ze dne 27. března 1995 od advokátů P & O Ferries, a nikoliv španělské vlády nemohl být analyzován jako oznámení nové podpory. V bodě 70 napadeného rozsudku Soud ve stejném smyslu uvedl, že „okolnost, že Komise přijala oznámení nové podpory bez jakékoli námitky týkající se její právní platnosti, nemůže v žádném případě změnit protiprávnost sporné podpory".

K důvodům kasačního opravného prostředku týkajícím se dosahu nové dohody z roku 1995

57 Pátým důvodem svého kasačního opravného prostředku Diputación zpochybňuje první sérii úvah, ze které Soud vycházel pro to, aby konstatoval protiprávnost sporné podpory. Je třeba zkoumat tento důvod před prvním, druhým a sedmým důvodem předloženými P & O Ferries v jejím kasačním opravném prostředku proti téže části napadeného rozhodnutí.

Argumentace účastnic řízení

58 Diputación tvrdí, že pro to, aby Soud dospěl ke zjištění protiprávnosti sporné podpory, zkreslil skutečnosti, napadené rozhodnutí a důkazy tím, že měl v bodě 58 napadeného rozsudku za to, že o podporách uvedených v nové dohodě z roku 1995 bylo „rozhodnuto a byly poskytnuty v roce 1992". Soud se z důvodu tohoto zkreslení dopustil pochybení při právní kvalifikaci skutkových okolností a vyvodil ze svého rozboru nesprávné právní důsledky. Tím, že nahradil odůvodnění napadeného rozhodnutí svým odůvodněním, se rovněž dopustil zásahu do výkonu práv obhajoby žalobkyně.

59 Podle Komise se tento důvod kasačního opravného prostředku týká pouze skutkové otázky a omezuje se na opakování znění spisů předložených Soudu. Je tedy nepřípustný. V každém případě je neopodstatněný. Sporná podpora nikdy nebyla oznámena. Veškerá posouzení ohledně tohoto bodu Soudem jsou relevantní, takže posledně uvedený v bodě 58 napadeného rozsudku správně dospěl k závěru, že obě dvě dohody jsou jedinou a toutéž podporou, poskytnutou protiprávně.

Závěry Soudního dvora

60 Co se týče jednak přípustnosti pátého důvodu kasačního opravného prostředku předloženého ve věci C-471/03 P, Diputación se oproti tomu, co tvrdí Komise, neomezila na opakování znění spisů, které předložila Soudu. Tento důvod kasačního opravného prostředku obsahuje totiž přesnou a okolnostmi podloženou kritiku odůvodnění napadeného rozsudku, zvláště jeho bodu 58. Krom toho se týká zkreslení skutkových okolností sporu Soudem, a nemohl tedy být před posledně uvedeným předložen. Pokud krom toho posouzení skutkových okolností není právní otázkou, která jako taková podléhá přezkumu Soudního dvora v rámci kasačního

opravného prostředku, toto pravidlo se použije s výhradou případu zkreslení důkazů, které byly Soudu předloženy. Soudní dvůr tak může přezkoumat zkreslení, ze strany Soudu, důkazů, které jsou mu předloženy, zejména pokud Soud nahradí odůvodnění sporného rozhodnutí svým vlastním odůvodněním (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 27. ledna 2000, DIR International Film a další v. Komise, C-164/98 P, Recueil, s. I-447, body 48 a 49).

61 Uvedený důvod kasačního opravného prostředku je tedy přípustný.

62 Je rovněž opodstatněný.

63 Jak správně uvádí Diputación, podpora, o které Komise rozhodla v napadeném rozhodnutí, je ta, která vyplývá z nové dohody, kterou Komise analyzovala odděleně od té, která byla stanovena v původní dohodě.

64 Ze znění napadeného rozhodnutí totiž vyplývá, že v roce 1992 nebyla poskytnuta pouze jedna podpora. Za účelem konstatování protiprávnosti sporné podpory Komise vycházela v bodech 77 a 78 uvedeného rozhodnutí výhradně ze skutkových okolností vlastních nové dohodě z roku 1995, a týkajících se tedy podpory, o které bylo rozhodnuto a která byla poskytnuta v roce 1995.

65 Komise tak v bodě 43 napadeného rozhodnutí uvedla, že „první dohoda uzavřená mezi autonomními baskickými orgány a Ferries Golfo de Vizcaya byla zrušena a částky získané Ferries Golfo de Vizcaya byly vráceny. Z tohoto důvodu se věc stala bezpředmětnou". Komise v bodě 44 téhož rozhodnutí pokračovala uvedením, že „[c]o se týče druhé dohody, má Komise za to, že spadá do působnosti čl. 92 (dnes čl. 87) odst. 1 Smlouvy". Bod 45 uvedeného rozhodnutí potvrzuje rozsah přezkumu, který

Komise provedla, když stanoví, že „[p]ro zjištění, zda dohoda z roku 1995 je v působnosti čl. 92 (dnes čl. 87) odst. 1 Smlouvy, je třeba vymezit, zda je ‚běžnou obchodní transakcí' ". Ve stejném smyslu bod 67 téhož rozhodnutí obsahuje zmínku, podle které „podpory, které nás zajímají, byly poskytnuty v letech 1995 až 1998".

66 Z předcházejícího vyplývá, že Komise v napadeném rozhodnutí rozhodla o slučitelnosti podpory vyplývající pouze z dohody z roku 1995 se Smlouvou. Mohlo tomu být obtížně jinak, neboť důsledkem rozhodnutí ze dne 7. června 1995, přijatého vzhledem k této dohodě oznámené Komisi dopisem ze dne 27. března 1995, bylo povolení provedení pouze opatření v ní uvedených.

67 Soud tedy tím, že v bodě 58 napadeného rozhodnutí měl za to, že „původní dohoda a nová dohoda jsou jedinou podporou, o které bylo rozhodnuto a která byla poskytnuta v roce 1992 v rámci uzavření původní dohody bez předchozího oznámení Komisi", a v bodě 74 uvedeného rozsudku, že „řízení zahájené dne 29. září 1993 a ukončené rozhodnutím ze dne 7. června 1995 se týkalo výhradně původní dohody", zkreslil skutkové okolnosti sporu a obsah napadeného rozhodnutí tím, že odůvodnění obsažené v uvedeném rozhodnutí nahradil svým vlastním odůvodněním (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek DIR International Film a další v. Komise, body 48 a 49).

68 Pátý důvod kasačního opravného prostředku předložený ve věci C-471/03 P je tedy opodstatněný.

69 Napadený rozsudek tedy zkreslil skutkové okolnosti projednávaného případu v tom, že měl za to, že nová dohoda a původní dohoda byly jedinou podporou, poskytovanou od roku 1992.

70 V důsledku toho není namístě zkoumat ostatní tři důvody kasačního opravného prostředku směřující proti této části napadeného rozsudku, tedy:

— první důvod předložený ve věci C-442/03 P vycházející ze skutečnosti, že Soud měl nesprávně za to, že nová dohoda nezavedla samostatnou podporu vzhledem k podpoře původní;

— druhý důvod uplatněný v uvedené věci vycházející ze skutečnosti, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení tím, že měl v bodě 60 napadeného rozsudku za to, že změny původní dohody neovlivnily podstatu této posledně uvedené dohody;

— sedmý důvod předložený v téže věci vycházející ze skutečnosti, že Soud v bodě 67 napadeného rozsudku nevzal na vědomí dvojí dosah rozhodnutí ze dne 7. června 1995, kterým Komise nejen ukončila řízení zahájené dne 29. září 1993, avšak rovněž výslovně rozhodla ohledně kvalifikace nové dohody, „platné od roku 1995 do roku 1998".

71 Vzhledem k tomu, že napadený rozsudek nicméně rovněž vycházel z neoznámení nové dohody, je třeba pokračovat v přezkumu důvodů týkajících se této otázky.

K důvodům kasačního opravného prostředku týkajícím se nedostatku oznámení nové dohody

72 Třetím až šestým důvodem svého kasačního opravného prostředku P & O zpochybňuje odůvodnění napadeného rozsudku, kterým měl Soud za to, že sporná podpora nebyla náležitě Komisi oznámena, tedy odůvodnění napadeného rozsudku přímo založené na tomto zjištění.

73 Za účelem přijetí závěru, že sporná podpora nebyla oznámena, Soud v bodě 62 napadeného rozsudku uvedl, že dopis ze dne 27. března 1995, zaslaný úředníkovi Generálního ředitelství Komise pro dopravu advokáty P & O Ferries, „aniž by byl formálním oznámením nové zamýšlené podpory, uzavírá dlouhou výměnu dopisů mezi službami Komise a žalobkyněmi týkající se změn postupně prováděných v dohodě". Soud v témže smyslu v bodě 64 napadeného rozsudku konstatoval, že dopis ze dne 27. března 1995 byl odeslán advokáty P & O Ferries namísto španělské vlády, že byl adresován úředníkovi Generálního ředitelství pro dopravu, zatímco dopis Komise členským státům SG (81) 12740 ze dne 2. října 1981 vyžaduje zaslání Generálnímu sekretariátu Komise a že dopis ze dne 27. března 1995 neobsahoval žádný odkaz na čl. 88 odst. 3 ES. V bodech 66 a 70 napadeného rozsudku Soud uvedl, že jednání Komise potvrzuje rozbor, podle kterého dopis ze dne 27. března 1995 nebyl oznamovacím aktem, a upřesnil, že okolnost, že Komise oznámení o nové dohodě přijala bez jakékoli námitky týkající se její právní platnosti, nemění protiprávnost sporné podpory. Konečně v bodě 68 uvedeného rozsudku měl Soud za to, že účastnice řízení „poskytly údaje umožňující konstatovat, že považovaly spornou podporu za neoznámenou".

74 Před přezkoumáním čtyř důvodů kasačního opravného prostředku P & O Ferries směřujícím proti této části napadeného rozsudku je namístě zanalyzovat argumentaci Komise, podle které je přezkum těchto důvodů každopádně neužitečný, takže by na ně mělo být pohlíženo jako na neúčinné.

K neúčinnosti výše uvedených důvodů kasačního opravného prostředku P & O Ferries

75 Komise uplatňuje, že kasační opravný prostředek P & O Ferries má čistě odkladný charakter. Otázka, zda sporná podpora byla, či nebyla oznámena, není relevantní, neboť argumentace navrhovatelky vycházející ze zásady legitimního očekávání se každopádně nemůže uplatnit. Tato podpora totiž byla zpochybněna ve lhůtě pro podání žaloby a P & O Ferries nemůže platně tvrdit, že jí svědčí. I kdyby Soudní dvůr

rozhodl, že uvedená podpora byla oznámena, a vrátil věc Soudu, posledně uvedený by musel nezbytně rozhodnout, že P & O Ferries má každopádně povinnost vrátit spornou podporu. Za těchto podmínek by měl Soudní dvůr nezávisle na analýze dotčených důvodů rozhodnout, že procedurální statut dotčené podpory nemá vliv na legalitu článku 2 napadeného rozhodnutí. O sporu bude moci být v tomto bodě rozhodnuto a Soudní dvůr by měl zamítnout kasační opravný prostředek P & O Ferries z tohoto důvodu.

76 Tato argumentace nemůže být v rozsahu, v němž se týká účinnosti výše uvedených důvodů, přijata.

77 Tyto důvody totiž směřují proti odůvodnění napadeného rozsudku, kterým Soud shledal, že sporná podpora nebyla oznámena. Toto zjištění protiprávnosti uvedené podpory Soudu umožnilo rozhodnout, že Komise v takovém případě nemá povinnost prokázat skutečný účinek této podpory na hospodářskou soutěž a na obchod mezi členskými státy a že Komise mohla právem vyžadovat vrácení takové podpory, aniž by tomu bránila zásada ochrany legitimního očekávání či výjimečné okolnosti. Na základě téhož zjištění Soud shledal, že španělské orgány nemohly v projednávaném případě uplatňovat pravidlo lhůty vycházející z výše uvedeného rozsudku Lorenz a že Komise neměla povinnost odůvodnit své rozhodnutí o nařízení vrácení sporné podpory.

78 Za těchto podmínek mohou výše uvedené důvody, pokud jsou opodstatněné, odůvodňovat zrušení napadeného rozsudku v rozsahu, v němž rozhodl o protiprávnosti sporné podpory, a odmítl tedy důvody uvedené v předchozím bodě tohoto rozsudku. Tyto důvody tedy nejsou oproti tomu, co tvrdí Komise, neúčinné.

79 Okolnost, že kasační opravný prostředek P & O Ferries by mohl mít odkladný charakter, nemá, i kdyby byla prokázána, na tento rozbor vliv. Co se týče návrhu uvedeného Komisí, podle kterého by měl Soudní dvůr rozhodnout nezávisle na přezkumu výše uvedených důvodů, že sporná podpora musí být v každém případě vrácena a kasační opravný prostředek z tohoto důvodu zamítnut, ten spočívá na nesprávném pojetí pravomocí Soudního dvora v rámci kasačního opravného prostředku. Takový návrh by totiž vedl Soudní dvůr k rozhodnutí sporu přímo ve věci samé. Pokud je však Soudnímu dvoru podán kasační opravný prostředek, může ve věci samé rozhodnout až po zrušení rozsudku Soudu.

80 Mimoto, oproti tomu, co tvrdí Komise, je šestý důvod kasačního opravného prostředku P & O Ferries jasně formulován a může být Soudním dvorem přezkoumán.

K opodstatněnosti výše uvedených důvodů kasačního opravného prostředku P & O Ferries

81 Tyto čtyři důvody jsou úzce spojeny a musí být zkoumány společně.

— Argumentace účastnic řízení

82 P & O Ferries svým třetím důvodem tvrdí, že se Soud v bodě 62 napadeného rozsudku dopustil nesprávného právního posouzení tím, že shledal, že dopis advokátů žalobkyně Komisi ze dne 27. března 1995 nebyl formálním oznámením nové zamýšlené podpory. Takový však byl předmět tohoto dopisu.

83 Čtvrtý důvod vychází ze skutečnosti, že Soud nesprávně v bodě 64 napadeného rozsudku vycházel ze skutečnosti, že uvedený dopis pocházel od advokátů, a nikoliv od španělské vlády, nebyl zaslán generálnímu sekretariátu Komise a neobsahoval žádný odkaz na čl. 88 odst. 3 ES, aby upřel témuž dopisu charakter oznamovacího aktu.

84 Pátý důvod vychází ze skutečnosti, že Soud nemohl v bodě 65 napadeného rozsudku, aniž by se dopustil nesprávného právního posouzení, zohlednit skutečnost, že dopisy, které žalobkyně zaslaly Komisi, včetně dopisu ze dne 27. března 1995, byly označeny spisovou značkou NN 40/93, použitou Komisí ve spise týkajícím se původní dohody. Taková spisová značka, používaná pro potřeby komunikace se službami Komise, nemá sama o sobě zvláštní právní hodnotu a neměla žádný vliv na kvalifikaci nové dohody jako nové podpory, či nikoliv.

85 Svým šestým důvodem P & O Ferries uplatňuje, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení v bodě 66 napadeného rozsudku tím, že měl za to, že jeho rozbor byl potvrzen jednáním Komise. Takové jednání naopak potvrdilo dostatečnost oznámení učiněného dopisem ze dne 27. března 1995.

86 Komise odpovídá, co se týče čtvrtého důvodu, že obecná procesní systematika v oblasti státních podpor, tak jak vyplývá z čl. 88 odst. 3 ES, znamená, že podpory musí být oznámeny členskými státy a že tento požadavek existoval již před nařízením č. 659/1999. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí v této oblasti jsou zasílána těmto státům, pouze tyto státy by je měly oznamovat Komisi (viz v tomto smyslu, rozsudky ze dne 2. dubna 1998, Komise v. Sytraval a Brink's France, C-367/95 P, Recueil, s. I-1719, bod 45, a ze dne 15. února 2001, Rakousko v. Komise, C-99/98, Recueil, s. I-1101, body 32 a 84). Nebylo by normální, kdyby oznámení třetím subjektem chránilo členský stát před rozhodnutím nařizujícím vrácení podpory. Pokud by Soudní dvůr měl za to, že oznamovací povinnost v každém případě náleží členským státům, tento čtvrtý důvod by byl neopodstatněný a ostatní důvody týkající se oznámení sporné podpory by byly neúčinné.

87 Co se týče třetího důvodu, Komise uplatňuje, že v bodě 68 napadeného rozsudku, který nebyl navrhovatelkou zpochybněn, Soud uvedl, že účastnice řízení „považovaly spornou podporu za podporu neoznámenou". Zpochybněním rozboru Soudu, podle kterého nebyl dopis ze dne 27. března 1995 oznámením podpory, P & O Ferries zbytečně zpochybňují posouzení skutkových okolností, které vyplývá z napadeného rozsudku.

88 Co se týče pátého důvodu, Komise zpochybňuje, že by použití spisové značky „NN" bylo Soudem užito, aby právně prokázal, že sporná podpora nebyla oznámena. Soud v bodě 65 napadeného rozsudku vycházel z tohoto důkazu za účelem učinění skutkového zjištění uvedeného v bodě 68 uvedeného rozsudku a toto posouzení nemůže být v rámci kasačního opravného prostředku zpochybněno.

— Závěry Soudního dvora

89 Čtyři zde analyzované důvody směřují všechny ke zpochybnění zamítnutí Soudu kvalifikovat dopis ze dne 27. března 1995 jako oznamovací akt.

90 Právní kvalifikace skutečnosti nebo aktu vykonaná Soudem je právní otázka, která může být předložena v rámci kasačního opravného prostředku. Je tomu tak například u otázky, zda dopis musí být považován za žádost nebo stížnost ve smyslu čl. 90 odst. 2 služebního řádu úředníků Evropských společenství (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 19. října 1995, Rendo a další v. Komise, C-19/93 P, Recueil, s. I-3319, bod 26, a ze dne 29. června 2000, Politi v. Evropská nadace pro odborné vzdělávání, C-154/99 P, Recueil, s. I-5019, bod 11).

91 V projednávané věci je otázka, zda dopis ze dne 27. března 1995 je, či není aktem oznámení sporné podpory stanovené novou dohodou, s ohledem na povahu uvedených argumentů, které se týkají kritérií použitých Soudem pro posouzení, že sporná podpora nebyla oznámena, právní otázka, která spadá do pravomoci Soudního dvora.

92 Podle čl. 88 odst. 3 ES oznamovací povinnosti stanovené tímto ustanovením podléhají „záměry poskytnutí nebo úpravy podpor".

93 Ze samotného znění tohoto ustanovení vyplývá, že taková dohoda, jako je nová dohoda, kterou byla poskytnuta sporná podpora, podléhá takto stanovené oznamovací povinnosti. Jak tudíž správně tvrdí P & O Ferries, oznamovací povinnost této nové dohody je samostatná vzhledem k oznamovací povinnosti původní dohody. Nedostatek oznámení původní dohody, který ji činí protiprávní, tedy nemá vliv na přezkum legality nové dohody, který spočívá na posouzení zachování požadavku oznámení použitelného pouze na tuto dohodu.

94 Okolnost, že nová dohoda byla Komisi oznámena v průběhu přezkumného řízení zahájeného vůči původní dohodě, tuto úvahu nemůže vyvrátit. Vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí se týká, jak bylo řečeno, pouze podpory zavedené novou dohodou, otázka, zda tato podpora byla oznámena, či nikoliv, musí být posouzena nezávisle na skutečnosti, že Komise zahájila přezkumné řízení vůči původní dohodě.

95 Skutečnost, že dopisy zaslané navrhovatelkami Komisi, včetně dopisu ze dne 27. března 1995, mají všechny spisovou značku NN 40/93, používanou Komisí ve spise týkajícím se původní dohody, nemůže mít vliv na kvalifikaci nové dohody jako nové podpory, či nikoliv. Soud tedy nesprávně vycházel z této skutečnosti za účelem

zjištění, že sporná podpora byla neoddělitelná od opatření stanovených v původní dohodě, a tedy shledání, že sporná podpora nebyla oznámena.

96 Z písemností ve spisu krom toho vyplývá, že P & O Ferries měla v úmyslu dopisem ze dne 27. března 1995 „včas informovat" Komisi o existenci a obsahu nové dohody, jakož i přání stran dohody spornou podporu poskytnout.

97 Komise se nejprve ve svém rozhodnutí ze dne 7. června 1995 na základě informací obsažených v tomto dopise a vzhledem k „podstatným změnám uvedeným v nové dohodě" rozhodla ukončit přezkumné řízení zahájené vůči původní dohodě. Komise tedy zohlednila uvedený dopis, zaslaný přímo úředníkovi zodpovědnému za spis v této věci, pro potřeby přezkumu sporných podpor.

98 Ze znění rozhodnutí ze dne 7. června 1995 dále vyplývá, že tyto podstatné změny byly v nové dohodě provedeny „za účelem odpovědět na pochybnosti Komise". Krom toho rozhodnutí ze dne 7. června 1995 končí výslovnou poznámkou, podle které „nová dohoda, která se použije od roku 1995 do roku 1998, není státní podporou". Komise tedy nemůže platně tvrdit, že nebyla včas informována, aby předložila své připomínky, o opatřeních obsažených v této nové dohodě, ani že dopis ze dne 27. března 1995 jí neumožnil vykonat svoji kontrolu obvyklým způsobem.

99 Konečně z písemností ve spise vyplývá, že sporná podpora stanovená novou dohodou nebyla poskytnuta dříve, než Komise dne 7. června 1995 rozhodla ukončit přezkumné řízení zahájené vůči původní dohodě. K prvním platbám P & O Ferries došlo až v prosinci 1995. Mimoto Komise v bodě 77 napadeného rozhodnutí uznala, že „částky byly zaplaceny po přijetí příznivého rozhodnutí Komise ze dne 7. června 1995". Nová dohoda navíc obsahuje doložku, jejíž dosah nebyl předmětem výhrad

Komise v roce 1995, podle které „byla přijata veškerá opatření pro dodržení čl. 93 odst. 3 Římské smlouvy". Pokud jde o skutečnost, že nová dohoda byla uzavřena před přijetím rozhodnutí ze dne 7. června 1995, neumožňuje prokázat, že podpory byly poskytnuty před uvedeným rozhodnutím.

100 Z předcházejícího vyplývá, že Soud v napadeném rozsudku nesprávně usoudil, že dotčené účastnice řízení a Komise spornou podporu samy považovaly za neoznámenou.

101 Není tedy namístě, aby Soudní dvůr rozhodl ohledně devátého důvodu předloženého Diputación, vycházejícího ze skutečnosti, že Soud tím, že nerozhodl o návrhu na předložení všech dokumentů týkajících se dohody z roku 1995, které by umožnily prokázat, že Komise dopis ze dne 27. března 1995 pokládala za oznámení nové podpory, porušil práva obhajoby a článek 66 jednacího řádu Soudu.

102 Soud se však nedopustil nesprávného právního posouzení tím, že rozhodl, že dopis ze dne 27. března 1995 nebyl oznamovacím aktem odpovídajícím požadavkům čl. 88 odst. 3 ES.

103 Ze samotné stavby čl. 88 odst. 3 ES, který zavádí dvoustranný vztah mezi Komisí a členským státem, totiž vyplývá, že oznamovací povinnost spočívá pouze na členských státech. Tato povinnost nemůže tedy být považována za splněnou oznámením učiněným podnikem, který je příjemcem podpory. Jak již Soudní dvůr rozhodl, mechanismus kontroly a přezkumu státních podpor upravený článkem 88 ES neukládá specifickou povinnost příjemci podpory. Oznamovací povinnost a předchozí zákaz uskutečnění záměrů podpor jsou určeny členskému státu. Členský

stát je krom toho rovněž příjemcem rozhodnutí, kterým Komise konstatuje neslučitelnost podpory a vyzývá jej, aby ji zrušil ve lhůtě, kterou stanoví (viz rozsudek ze dne 11. července 1996, SFEI a další, C-39/94, Recueil, s. I-3547, bod 73).

104 Skutečnost, že ke dni, ke kterému byl záměr nové dohody předán Komisi, žádný právní předpis nestanovil, že aby bylo oznámení řádné, musí být učiněno dotčenou vládou, nemá v tomto ohledu vliv. Pokud požadavek, podle kterého oznámení náleží této vládě, byl připomenut v právní úpravě Společenství v čl. 2 odst. 1 nařízení č. 659/1999, tento článek pouze kodifikoval judikaturu Soudního dvora, aniž by cokoliv doplnil ke stavu použitelného práva.

105 Za těchto podmínek Soud mohl, aniž by jeho rozsudek byl stižen nesprávným právním posouzením, vycházet z okolnosti, že dopis ze dne 27. března 1995 nepocházel od vlády dotčeného členského státu, aby rozhodl, že není oznamovacím aktem splňujícím požadavky čl. 88 odst. 3 ES.

106 Soud tedy nepoužil nesprávně čl. 88 odst. 3 ES tím, že shledal, že za okolností projednávaného případu dopis ze dne 27. března 1995 nebyl aktem oznámení nové dohody.

107 Z předcházejícího vyplývá, že pokud byl rozsudek Soudu stižen zkreslením skutkových okolností případu v té části, kde měl za to, že nová dohoda a původní dohoda jsou jedinou podporou poskytovanou od roku 1992, správně rozhodl, že sporná podpora byla poskytnuta, aniž by byla oznámena Komisi. Je tedy namístě, aby Soudní dvůr zamítl návrhová žádání kasačních opravných prostředků směřující proti této části napadeného rozsudku.

K důvodům týkajícím se důsledků, které Soud vyvodil z nedostatku oznámení

108 Šestý až osmý důvod předložený Diputación směřují ke zpochybnění odůvodnění napadeného rozsudku, které Soud vyvodil z nedostatku oznámení dotčené podpory.

109 Svým šestým důvodem Diputación tvrdí, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení tím, že měl v bodech 142 a 143 napadeného rozsudku za to, že sporná pomoc byla protiprávní, a že tedy nebylo nezbytné, aby Komise posoudila skutečný vliv této podpory na hospodářskou soutěž a obchod uvnitř Společenství.

110 Tento důvod musí být odmítnut. Jak Soudní dvůr již rozhodl, pokud by Komise ve svém rozhodnutí měla prokázat skutečný účinek již poskytnutých podpor, vedlo by to ke zvýhodnění členských států, které poskytují podpory při porušení požadavku oznámení, uvedeného v čl. 88 odst. 3 ES na úkor těch, které podpory oznamují ve stadiu záměru (viz rozsudek ze dne 14. února 1990, Francie v. Komise, C-301/87, Recueil, s. I-307, bod 33).

111 Soud v projednávaném případě, jak bylo uvedeno výše, platně rozhodl, že dopis ze dne 27. března 1995 nebyl aktem oznámení nové dohody. Mohl v důsledku toho vyvodit, aniž by jeho rozsudek byl stižen nesprávným právním posouzením, že Komise neměla povinnost prokázat skutečný účinek poskytnuté podpory na hospodářskou soutěž a obchod mezi členskými státy. Šestý důvod tedy není opodstatněný.

112 Sedmý důvod Diputación vychází ze skutečnosti, že Soud zkreslil argumentaci, která mu byla předložena, a porušil tedy práva obhajoby. Soud v bodě 203 napadeného rozsudku totiž uvedl, že Diputación není oprávněna dovolávat se „ochrany

legitimního očekávání P & O Ferries", i když se dovolávala svého vlastního legitimního očekávání jakožto strana nové dohody. I kdyby existence výjimečných okolností a ochrana legitimního očekávání byly dovolávány P & O Ferries, Soud nemohl dospět k závěru, že Diputación nemohla uvádět důvod vycházející ze zásady legitimního očekávání tohoto podniku.

113 Komise tvrdí, že dosah sedmého důvodu se v průběhu řízení měnil. Diputación ve své replice převzala důvod vycházející z porušení legitimního očekávání podniku, který je příjemcem podpory, který předložila před Soudem. Diputación přitom ve svém kasačním opravném prostředku předložila jiný důvod, vycházející z porušení vlastního legitimního očekávání. Důvod vycházející z legitimního očekávání podniku, který je příjemcem podpory, je v důsledku toho nový, a tedy nepřípustný. Je každopádně neopodstatněný.

114 Je namístě nejprve odmítnout námitku nepřípustnosti vznesenou Komisí vůči sedmému důvodu. Oproti tomu, co tvrdí Komise, Diputación ve své replice stejně jako ve svém kasačním opravném prostředku předložila stejný důvod vycházející ze skutečnosti, že Soud zkreslil její argumentaci tím, že zohlednil pouze legitimní očekávání P & O Ferries, zatímco se Diputación dovolávala rovněž vlastního legitimního očekávání. Důvod kasačního opravného prostředku je tedy přípustný.

115 Není však opodstatněný. I když je pravda, že Soud v bodě 203 napadeného rozsudku výslovně uvedl pouze „legitimní očekávání P & O Ferries", odpověděl každopádně na argumentaci před ním rozvedenou Diputación, když v bodě 202 tohoto rozsudku rozhodl, že uvádět existenci výjimečných okolností, které mohly založit jeho legitimní očekávání proto, aby se mohl bránit proti vrácení protiprávní podpory, nepřísluší španělským orgánům, avšak podniku, který je příjemcem podpory. Diputación tedy není oprávněna tvrdit, že Soud napadeným rozsudkem zkreslil její argumentaci.

116 Svým osmým důvodem kasačního opravného prostředku Diputación tvrdí, že Soud zkreslil argumenty žaloby založené na článku 10 ES a zásadu řádného úředního postupu tím, že v bodě 211 napadeného rozsudku shledal, že tyto argumenty zpochybňují protiprávnost sporné podpory. Žalobkyně naopak tvrdila, že čl. 10 ES a uvedená zásada brání vrácení podpor, byť protiprávních. Z důvodu tohoto zkreslení Soud tento důvod opravdu nezkoumal a zasáhl do práv obhajoby.

117 Z písemností ve spise však vyplývá, že argumenty, kterými Diputación zejména v bodech 261 a 272 až 275 své žaloby směřuje ke zpochybnění jednání Komise, uplatněním článku 10 ES a zásady řádného úředního postupu, odkazují na argumenty rozvinuté žalobkyní, aby prokázala, že sporná podpora byla náležitě oznámena, a v podstatě s nimi splývají.

118 Za těchto podmínek nemůže být platně tvrzeno, že Soud zkreslil argumenty Diputación tím, že rozhodl, že ty argumenty, které vycházejí z článku 10 ES a ze zásady řádného úředního postupu, se v podstatě zdají kritizovat jednání Komise v průběhu šetření spisu a zpochybňují protiprávnost sporné podpory. Osmý důvod kasačního opravného prostředku Diputación tedy musí být odmítnut.

K důvodu kasačního opravného prostředku vycházejícímu ze skutečnosti, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení tím, že shledal, že sporná podpora nebyla slučitelná se Smlouvou

119 Čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku ve věci C-471/03 P je jediný, který zpochybňuje posouzení Soudu, podle kterého není výjimka stanovená v čl. 87 odst. 2 písm. a) ES v projednávaném případě použitelná.

Argumentace Diputación

120 Tento důvod obsahuje dvě části.

121 První částí tohoto důvodu Diputación uplatňuje, že Soud zkreslil odůvodnění napadeného rozhodnutí tím, že v bodě 165 napadeného rozsudku uvedl, že sporná podpora není poskytována spotřebitelům, kteří využívají jiné námořní společnosti, které mohou provozovat svou činnost mezi Portsmouth a Bilbaem. V bodech 58 a 59 napadeného rozhodnutí Komise ve skutečnosti shledala, že čl. 87 odst. 2 písm. a) ES se nemůže použít z důvodu nedostatku transparentnosti při volbě námořního operátora. Tím, že Soud takto zkreslil znění napadeného rozhodnutí, znemožnil žalobkyni náležitě se bránit.

122 Druhou částí téhož důvodu navrhovatelka tvrdí, že Soud se každopádně dopustil nesprávného právního posouzení při výkladu čl. 87 odst. 2 písm. a) ES tím, že v bodě 166 napadeného rozsudku vycházel z poskytnutí podpory jedinému subjektu s vyloučením jiných společností, které by mohly plnit sledovaný sociální cíl. V případě, že by byl jen jediný subjekt způsobilý poskytovat plnění na dotčené lince, nemohl by být prokázán diskriminační charakter podpory spojený s původem výrobků. V takovém případě by byl vzhledem k tomu, že napadeným rozhodnutím (bod 58) byla připuštěna sociální povaha sporné podpory, použitelný čl. 87 odst. 2 písm. a) ES.

Závěry Soudního dvora

123 Co se týče první části uvedeného důvodu, ze znění napadeného rozhodnutí vyplývá, že za účelem zjištění, že sporná podpora nesplňuje podmínku stanovenou v čl. 87 odst. 2 písm. a) ES, podle které musí být podpora „bez diskriminace na základě původu výrobků", Komise v bodě 58 uvedeného rozhodnutí vycházela jednak zejména z okolnosti, že „došlo pouze k nákupu cestovních poukázek od Ferries

Golfo de Vizcaya a autonomní baskické orgány nemohly prokázat, že podnik byl vybrán transparentním způsobem", a jednak v bodě 60 napadeného rozsudku ze skutečnosti, že „baskické orgány mohly týchž cílů sociální povahy dosáhnout rozlišenými cestovními nabídkami".

124 Komise se z těchto důvodů domnívala, že Ferries Golfo de Vizcaya byla jediným podnikem, který byl příjemcem sporné podpory, a že nebylo prokázáno, že cíle sociální povahy sledované uvedenou podporou mohly být dosaženy pouze nákupem cestovních poukázek od tohoto podniku.

125 Komise tedy za účelem zamítnutí uplatnění výjimky uvedené v čl. 87 odst. 2 písm. a) ES nevycházela oproti tomu, co tvrdí Diputación, z pouhého nedostatku transparentnosti při volbě dotčeného námořního operátora.

126 Soud tedy nezkreslil odůvodnění napadeného rozhodnutí ani nezasáhl do práv obhajoby tím, že v bodě 165 napadeného rozsudku konstatoval, že „Diputación netvrdila ani *a fortiori* neprokázala, že by spotřebitelé rovněž mohli mít prospěch ze sporné podpory tím, že by případně využívali jiné námořní společnosti, které by mohly vykonávat činnost mezi Bilbaem a Portsmouth".

127 Tento důvod ve své první části tedy není podložen skutkovými okolnostmi, a nemůže být tedy přijat.

128 Co se týče druhé části tohoto čtvrtého důvodu, je namístě uvést, že za účelem přijetí závěru, že čl. 87 odst. 2 písm. a) ES nebyl v projednávaném případě použitelný, nevycházel Soud v bodě 166 napadeného rozsudku pouze z okolnosti, že smlouva o koupi cestovních poukázek byla uzavřena výhradně mezi Diputación a P & O Ferries.

129 Měl totiž v první větě tohoto bodu za to, že „na základě nové dohody získá P & O Ferries předem vymezenou roční částku, ať je počet cestovních poukázek skutečně použitých konečnými spotřebiteli jakýkoliv". Touto poznámkou hodlal Soud připomenout, jak to konstatoval zvláště v bodech 121 a 137 napadeného rozsudku, že tato dohoda nebyla Diputación uzavřena pro uspokojení skutečných potřeb, avšak byla uzavřena za účelem poskytnout P & O Ferries zvýhodnění, které by nezískala za běžných tržních podmínek.

130 V projednávaném sporu poznámka uvedená v první větě bodu 166 napadeného rozsudku s ohledem na posouzení uskutečněná takto Soudem ohledně hospodářského zvýhodnění poskytnutého P & O Ferries každopádně postačovala k právnímu odůvodnění závěru uvedenému v bodě 167 napadeného rozsudku, podle kterého nemohla být sporná podpora analyzována jako „poskytnutá individuálním spotřebitelům bez diskriminace na základě původu výrobku" ve smyslu čl. 87 odst. 2 písm. a) ES.

131 Soud se tedy při použití tohoto ustanovení nedopustil nesprávného právního posouzení.

132 Uvedený důvod není tedy ve své druhé části opodstatněný a musí být zamítnut.

133 Ze všech předcházejících úvah vyplývá, že rozsudek Soudu byl stižen nesprávným právním posouzením a zkreslením skutkových okolností projednávaného případu tím, že při porušení absolutní právní moci výše uvedeného rozsudku BAI v. Komise přezkoumal žalobní důvod vycházející z porušení čl. 87 odst. 1 ES a měl za to, že nová dohoda, jakož i původní dohoda jsou jedinou podporou, poskytnutou v roce 1992.

134 Vzhledem k tomu, že toto nesprávné právní posouzení a toto zkreslení skutkových okolností projednávaného případu však nemělo vliv na výrok napadeného rozsudku, není namístě jej zrušit.

135 Kasační opravné prostředky musí být tedy zamítnuty.

K nákladům řízení

136 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu, jenž se na řízení o opravném prostředku použije na základě článku 118 téhož jednacího řádu, se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise náhradu nákladů řízení od P & O Ferries a Diputación požadovala a P & O Ferries a Diputación neměly ve věci úspěch, je namístě posledně uvedeným uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

1) **Kasační opravné prostředky se zamítají.**

2) **P & O European Ferries (Vizcaya) SA a Diputación Foral de Vizcaya se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Podpisy.